

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Ἡ ἀμαρτωσιολογία ἐπέτα, καὶ ἐγὼ ὠμίλουν μόνος μου ἡμιφώνως, ταχύνων τὰς λέξεις ἐφ' ὅσον ἐπυκνοῦντο αἱ οἰκίαι, μὲ τὴν ἀγωνίαν ἐκείνην, πλήρη πόθου καὶ χαρᾶς, τὴν ὁποίαν δοκιμαζοῦν τις ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα τῆς ἐρωμένης του. Ἡ Σεβίλλη! Ἡ Σεβίλλη εἶνε ἐκεῖ! Εἶνε ἐκεῖ ἡ βασίλισσα τῆς Ἀνδαλουσίας, αἱ Ἀθηναί τῆς Ἰσπανίας, ἡ μήτηρ τοῦ Μουρίλλου, ἡ πόλις τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἐρώτων, ἡ περιώνυμος Σεβίλλη, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἐπέφερεν ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας μετ' αἰσθήματος γλυκείας συμπαιγνίας! Τίς νὰ μοῦ ἔλεγε, πρὸ τινος καιροῦ, ὅτι θὰ τὴν ἔβλεπον! Καὶ ὅμως δὲν εἶνε ὄνειρον! Αἱ οἰκίαι αὐταὶ εἶνε βεβαίως τῆς Σεβίλλης, οἱ χωρικοὶ αὐτοὶ ἐκεῖ κάτω εἶνε Σεβίλλιανοί, τὸ κωδωνοστάσιον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἶδον, εἶνε ἡ Γραλῶδη! Ἐγὼ εἰς τὴν Σεβίλλην; Παράδοξον! Μοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξις νὰ γελῶ!

Τί νὰ κάμνη ἡ μήτηρ μου τὴν στιγμὴν αὐτήν! Ἐάν ἦτο ἐδῶ! Ἐάν ἦτο ἐδῶ ὁ δεῖνα, ὁ τᾶδε! Κρίμα ὅτι εἶμαι μόνος! Ἰδοὺ οἱ λευκοὶ οἴκοι, οἱ κῆποι, οἱ δρομίσκοι... Εἵμεθα εἰς τὴν πόλιν... Ἀποβιβαζόμεθα... Ἄ! πόσον εἶνε ὠραία ἡ ζωὴ!...

Ἐφθασα εἰς τι ξενοδοχεῖον, ἔρριψα τὴν βαλίτζαν εἰς τὸ *patio* καὶ ἤρχισα νὰ περιπλανῶμαι εἰς τὴν πόλιν.

Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐπαυρόμενον τὴν Κόρδουβαν μεγάλην, ἐξωραϊσμένην καὶ πολιτισμένην. Οἱ δρόμοι εἶνε πλατυτέροι, αἱ οἰκίαι ὑψηλότεραι, τὰ *patios* εὐρυχωρότερα, ἀλλὰ ἡ γενικὴ ὄψις τῆς πόλεως εἶνε ἡ αὐτή. Εἶνε ἡ ἀγνωστὰ ἐκείνη λευκότης, τὸ περίπλοκον ἐκεῖνο δίκτυον τῶν δρομίσκων, τὸ ἄφθονον ἐκεῖνο ἄρωμα τῶν πορτοκαλεῶν, ἡ εὐγενὴς ἐκείνη αὐρα τοῦ μυστηρίου, ἡ ἀνατολικὴ ἐκείνη ὄψις, ἥτις διεγείρει ἐν τῇ καρδίᾳ αἰσθημὰ τι γλυκύτατον προσφιλοῦς μελαγχολίας, καὶ ἐν τῷ νῷ χιλιάς φαντασίας καὶ πόθους καὶ ὄνειρα κόσμου μακρυνοῦ, ζωῆς νέας, ἀνθρώπων ἀγνώστων, παραδείσου ἐπιγείου, μεστοῦ ἐρώτων, ἀπολαύσεων, εἰρήνης.

Εἰς τοὺς δρόμους ἐκείνους ἀναγινώσκειται ἡ ἱστορία τῆς πόλεως. Κάθε ἐξώστης, κάθε τεμάχιον γλυπτικῆς, κάθε σταυροδρόμιον μονῆρες ἐνθυμίζει τὰς νυκτερινὰς περιπετείας ἐνὸς βασιλέως, τὰς ἐμπνεύσεις ἐνὸς ποιητοῦ, τὰ κατορθώματα μιᾶς ὠραίας, ἓνα ἔρωτα, μίαν μονομαχίαν, μίαν ἀρπαγὴν, ἓνα μῦθον, μίαν ἐροτήν.

Ἐδῶ εἶνε μία ἀνάμνησις τοῦ Μαρίας Παδὶλλα, ἐκεῖ τοῦ Δὸν Πέτρου, παρεκτὸς τοῦ Κερβαντου, ἀλλαχοῦ τοῦ Κολόμβου, τῆς Ἀγίας Θηρεσίας, τοῦ Οὐελάσκουεθ, τοῦ Μουρίλλου.

Εἰς στύλους ἐνθυμίζει τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, εἰς πύργους, τὴν λαμπρότητα τῆς μοναρχίας τοῦ Καρόλου Ε', ἐν ἀλκαζάρ, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς αὐλῆς τῶν Ἀράβων.

Παρὰ τοὺς μετριόφρονας λευκοὺς οἰκίσκους, ἀνυψοῦνται τὰ πολυτελῆ μαρμάρινα μέγαρα· οἱ μικροὶ ἐλικοειδεῖς δρόμοι ἀπολήγουσιν εἰς μεγάλας πλατείας, πλήρεις πορτοκαλεῶν· ἀπὸ τῶν μονῶν καὶ σιωπηλῶν σταυροδρόμιων μεταβιβάζονται, διὰ μικρᾶς στροφῆς, εἰς ὁδὸν συχναζομένην ὑπὸ θερμῶδους πλήθους· ὁθενδῆποτε δὲ καὶ ἂν διέλθῃς, βλέπεις, διὰ μέσου τῶν κομψῶν κιγκλιδῶν τῶν *patios*, ἄνθη, ἀγάλματα, κρήνας, σειρὰς αἰθουσῶν, τοίχους γέμοντας ἀρχαϊκῶν γλυπτῶν, ἀρχαῖα παρθοράκια, λεπτοτάτους στύλους ἐκ πολυτίμων μαρμάρων, καὶ εἰς κάθε παράθυρον, εἰς κάθε κῆπον, παιδράς γυναικῆς λευκοενδεδυμένας, ἡμιεκαρμυμένας, ὡς αἰδῆμονες νύμφαι, μεταξὺ τῶν φύλλων τῶν κλημάτων καὶ τῶν θάμνων τῶν ρόδων.

Ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν ἐφθασα εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Γουαδαλκιβίρου, εἰς τὰς δένδρστοιχίας τοῦ περιπάτου τῆς Χριστίνης, ὅστις εἶνε διὰ τὴν Σεβίλλην ὅ,τι διὰ τὴν Φλωρεντίαν ὁ παρὰ τὸν Ἄρνον περίπατος. Ἐνταῦθα τὸ θέαμα εἶνε μαγευτικόν.

Ἐπλησίασα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν περιώνυμον Πύργον τοῦ Χρυσοῦ. Ὁ περίφημος οὗτος Πύργος, ἐπικληθεὶς τοῦ Χρυσοῦ, εἴτε διότι ἐνεκλείετο ἐν αὐτῷ ὁ χρυσός, τὸν ὅποιον τὰ ἰσπανικὰ πλοῖα ἔφερον ἐξ Ἀμερικῆς, εἴτε διότι ὁ βασιλεὺς Δὸν Πέτρος ἔκρυπτεν ἐκεῖ τοὺς θησαυροὺς του, εἶνε ὁκτάγωνος, τριώροφος, ἡ κερυφὴ του στεφανοῦται ὑπὸ ἐπάλξεων καὶ ἡ βάσις του βρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ παράδοσις διηγεῖται ὅτι ὁ πύργος οὗτος κατεσκευάσθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμαίων, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ κατέφυκεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἡ ὠραιοτάτη εὐνοουμένη τοῦ βασιλέως ἐκείνου, ὅτε ὁ πύργος ἦν οὗτο μετὰ τοῦ ἀλκαζάρ διὰ κτιρίου, κατεδαφισθέντος ἀκολούθως, ὅπως δοθῇ χώρος εἰς τὸν περίπατον τῆς Χριστίνης.

Ὁ περίπατος οὗτος ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ παλάτιον τοῦ Δουκὸς τοῦ Μονπανσιέ, μέχρι τοῦ Πύργου τοῦ Χρυσοῦ, σιμάζε-ται δὲ ὁλόκληρος ἀπὸ πλατάνους τῆς Ἀνατολῆς, ἀπὸ ὄρους, ἀπὸ κυπαρίσσους, ἀπὸ ἰτέας, ἀπὸ λεύκας καὶ ἄλλα δένδρα τοῦ βορρᾶ, ἅτινα οἱ Ἀνδαλούσιοι θαυμάζουν, ὅπως θὰ ἐθαυμάζωμεν ἡμεῖς τοὺς φοινίκας, τὴν ἀλόην καὶ τὰς πεδιάδας τοῦ Πεδεμοντιῦ καὶ τῆς Λομβαρδίας.

Μεγάλῃ γέφυρᾳ ζευγνύει τὸν ποταμὸν, καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸ προάστειον τῆς Τριάνης, οὕτως αἱ πρῶται οἰκίαι φαίνονται ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης.

Μακρὰ σειρὰ πλοίων καὶ λέμβων ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, μεταξὺ δὲ τοῦ Πύργου τοῦ Χρυσοῦ καὶ τοῦ παλατίου τοῦ Δουκὸς πηγαίνουσι καὶ ἔρχονται ἀκαταπαύστως λέμβοι.

Ὁ ἥλιος ἔδω. Πλήθος κυριῶν κατέκλυζε τὰς δένδρστοιχίας, ὅμιλοι χωρικῶν διήρχοντο ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἐντὸς τῶν πλοίων εἰργάζοντο πυρετωδῶς, ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζε κρυμμένη ἐντὸς τῶν δένδρων, ὁ ποταμὸς ἦτο ροδόχρους, ὁ ἀήρ εὐωδίζεν ἀπὸ ἄνθη, ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο ὅλος πύρινος.

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπήλαυσα τὸ θαυμάσιον θέαμα τῆς Σεβίλλης ἐν ὥρᾳ νυκτός.

Τὰ *patios* ὅλων τῶν οἰκιῶν ἦσαν φωτισμένα, τὰ μὲν τῶν πενιχρῶν οἰκιῶν διὰ ἡμίφωτος, προσδίδοντας εἰς τὴν χάριν ὅψιν μυστηριώδη, τὰ δὲ τῶν μεγάρων πλήρῃ ἀπλέτου φωτός, ἐξ οὗ ἀπήστραπτον οἱ καθρέπται καὶ ἐσπινθηροβόλουν, ὡς ἀκτῖνες ὑδραργύρου, τὰ ἐκ τῶν πιδάκων ἐξακοντιζόμενα ὕδατα καὶ ἔλαμπον ἐν μέσῳ χιλίων χρωμάτων τὰ μάρμαρα τῶν προδόμων, τὰ μωσαϊκὰ τῶν τοίχων, τὰ ὑελώματα τῶν θυρῶν, τὰ κρύσταλλα τῶν πολυελείων.

Μέσα δὲ ἐφαίνοντο πλήθος κυριῶν, ἤκούοντο πανταχοῦ ἡχοὶ γελῶτων, φωνῶν, μουσικῆς. Ἐνόμιζες ὅτι διέρχεσαι πρὸ τόσων αἰθουσῶν χοροῦ. Ἀπὸ κάθε θύραν ἐξήρχετο κύμα φωτός, εὐωδίας καὶ ἁρμονιῶν.

Οἱ δρόμοι ἦσαν πλήρεις ἀνθρώπων. Μεταξὺ τῶν δένδρων τῶν πλατειῶν, ὑπὸ τὰς στοάς, εἰς τὸ βάθος τῶν στενωπῶν, ἐπάνω εἰς τὰ δωματία, πανταχοῦ ἐβλεπες λευκὰς ἐσθῆτας γυναικῶν νὰ κυματίζουν, νὰ ἐμφανίζονται καὶ νὰ ἐξαφανίζονται εἰς τὴν στοάν, καὶ προσωπάκια μὲ ἄνθη εἰς τὴν κόμην νὰ χαριεντίζονται εἰς τὰ παράθυρα, καὶ ὁμίλους νέων νὰ διασχίζουν τὸ πλῆθος, κραυγάζοντες εὐθὺς, καὶ ἀνθρώπους νὰ χαιρετῶνται καὶ νὰ ὁμιλοῦν ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ ἀπὸ

τὸν ὄρομον, πανταχοῦ δὲ ζωηρὰν κίνησιν, φωνάς, γέλωτας καὶ εὐθυμίαν ὥς νὰ ἦσαν ἀπόκρεω.

Ἡ Σεβίλλη δὲν ἦτο πλέον ἢ ἓνας ἀπέραντος κήπος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔπαιζεν ὁλόκληρος λαός, φρυάσσων ἐκ νεότητος καὶ ἔρωτος.

Δι' ἓνα ξένον, αὐταὶ εἶνε στιγμαὶ πολὺ θλιβεραί. Ἐνθυμούμαι ὅτι μοῦ ἤρχετο νὰ κτυπήσω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὸν τοῖχον. Περιεπλανώμην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καταζαλισμένος, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω. τὴν καρδίαν συνεσφιγμένην, ὥσαντι ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος διεσκέδαζε διὰ νὰ χλευάσῃ τὴν μοναξίαν μου καὶ τὴν μελαγχολίαν μου.

Ἦτο πολὺ ἄργα διὰ νὰ ἐγγειρίσω τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς, πολὺ ἔνωρίς διὰ νὰ ὑπάγω νὰ κοιμηθῶ. Ἦμην αἰχμάλωτος τοῦ πλῆθους ἐκείνου, τῆς εὐθυμίας ἐκείνης καὶ τὸ ὑπέφερν κατ' ἀνάγκην ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Ἦσθάνόμην ἀνακούφισιν τινα προσπαθῶν νὰ μὴ παρητῶ εἰς τὸ πρόσωπον τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῴρθουν πάντοτε, ὅταν δὲ τὰ βλέμματά μου συνήντων τυχαίως δύο μαύρους ὀφθαλμούς, τὸ τραῦμα ἦτο σφοδρότερον, διὰ τὸ ἀπροσδόκητον, παρὰ ἔαν ἀψφούσα τὸν κίνδυνον παρεσκευασμένος.

Εὐρισκόμην ἐν τῷ μέσῳ τῶν γυναικῶν τῆς Σεβίλλης, αἱ ὁποῖαι ἔχουν φοβεράν φήμην!

Τὰς ἐβλεπον νὰ διέρχωνται προσκολλημένας εἰς τοὺς βραχίονας τῶν συζύγων των καὶ τῶν ἐραστῶν των, ἔψυσαν τὰς ἐσθῆτάς των, ἀνέπνεον τὸ ἄρωμά των, ἤκουον τὸν ἦχον τῆς τρυφερᾶς ὁμιλίας των καὶ τὸ αἶμα ἀνῆρχετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ὡς κύμα φλογός.

Εὐτυχῶς ἐνθυμήθην ὅτι ἐν Μαδρίτῃ εἶχον ἀκούσει ἀπὸ ἑνα Σιβιλλιανόν, ὅτι ὁ πρόξενος τῆς Ἰταλίας συνείηκε νὰ διέρχεται τὰς ἐσπέρας του εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ υἱοῦ του· ἐζήτησα τὸ κατάστημα τοῦτο, ἐν αὐτῷ δὲ εὗρον τὸν πρόξενον καὶ ἐγγειρίζων πρὸς αὐτὸν συστατικὴν ἐπιστολὴν ἐνὸς φίλου του:

— Ἀγαπητὴ κύριε, τῷ εἶπον μὲ ὕψος δραματικόν, ὅπερ τὸν ἔκαμε νὰ γελάσῃ, βηθήσατέ με σεῖς. Ἡ Σεβίλλη μοῦ προξενεῖ φόβον.

Τὸ μεσονύκτιον ἡ πόλις δὲν εἶχε μεταβάλλει ὅψιν· ὑπῆρχεν ἀκόμη ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ φῶς. Ἐπέστρεψα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἐκλείσθην ἐντὸς τοῦ δωματίου μου μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ κατακλιθῶ. Χειρότερα καὶ χειρότερα.

Τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου ἔκειντο ἐπὶ τινος πλατείας, ὅπου περιεπάτει πλῆθος ἀνθρώπων περὶ ζῶντος μουσικῆς, ἥτις ἀκαταπύστως ἐπαιάνιζεν ὅταν ἐτελείωσεν ἡ μουσικὴ ἤρχισαν αἱ κιθάραι, αἱ κρουγαὶ τῶν ὑδατοπωλῶν, τὰ ἄσπρα, οἱ γέλωτες. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσεν ὁ θόρυβος.

Ὁ ὕπνος μου ἦτο γλυκὺς καὶ ὀδυνηρὸς συγχρόνως, ἀλλὰ πρὸ πόντων ὀδυνηρὸς. Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἤμουν ἐκμένος εἰς τὴν κλίνην μὲ μίαν μεγάλην πλεξίδα συνεσφιγμένην μὲ χιλίους κόμβους καὶ ἡσθάνόμην εἰς τὰ χεῖρά μου ἐν πυρίνῳ στόμα, ὅπερ μοῦ ἔφρασσε τὴν ἀναπνοὴν καὶ περὶ τὸν λαιμόν μου δύο εὐρωστὰ χερσίν, τὰ ὁποῖα ἐθλίβον τὴν κεφαλὴν μου ἐπάνω εἰς μίαν κιθάραν.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης μετέβην κατ' εὐθείαν πρὸς ἐπισκεψὶν τῆς Μητροπόλεως.

Διὰ νὰ περιγράψω ἀκριβῶς τὸ τεράστιον τοῦτο κτίριον, ἔπρεπε νὰ ἔχω πρόχειρον συλλογὴν ἐξ ὅλων τῶν μεγαλειτέρων ἐπιθῆτων καὶ ἐξ ὅλων τῶν παραδόξοτέρων παρομοιώσεων, αἵτινες ἐξήλθον τῆς γραφίδος τῶν ὑπερβολικῶς τερατολόγων ὅλων τῶν χωρῶν, ὅσας ἤθελον νὰ εἰκονίσωσι κατὰ τι τὸ θαυμασίως ὑψηλόν, τὸ τερατωδῶς εὐρύ, τὸ τρομακτικῶς βαθύ, τὸ ἀπιστεῦτως μέγα.

Ὅταν ὁμιλῶ μὲ τοὺς φίλους μου περὶ τοῦ ναοῦ τούτου, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶ, ὅπως ὁ Μιχαὴλ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, *un colossal mouvement d'épaules*, καὶ φουσκῶν τὰ μά-

γουλα καὶ ἐξογκῶν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν φωνήν, ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ Θωμᾶς Σαλβίνης εἰς τὴν τραγωδίαν ὁ Σαμψών, ὅταν μὲ φωνήν, πληροῦσαν ὅλον τὸ θέατρον, λέγει ὅτι αἰσθάνεται αὐξάνουσιν εἰς τὰ νεῦρά του τὴν ρώμην.

Ὁ ὁμιλῶν περὶ τῆς Μητροπόλεως τῆς Σεβίλλης, κουράζεται, ὡς νὰ παίζῃ μέγα ἐμπνευστὸν ὄργανον ἢ νὰ συνδιαλέγεται ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην θορυβώδους χειμάρρου.

Ἡ Μητρόπολις τῆς Σεβίλλης κεῖται μεμονωμένη ἐν τῷ μέσῳ εὐρυτάτης πλατείας, διὰ τοῦτο δύναται τις δι' ἐνὸς βλέμματος νὰ ἴδῃ ἀμέσως τὸ μέγεθος αὐτῆς. Τὴν πρώτην στιγμὴν ἐσκέφθην τὸ περίφημον λόγιον, τὸ ὁποῖον εἶπε τὸ Καπίτουλον¹ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, ἀποφασίζον τὴν 3 Ἰουλίου τοῦ 1401 τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας Μητροπόλεως: «Ἄς ἀνεγειρώμεν τοιοῦτον μνημεῖον, ὥστε οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν νὰ ἰλέγουν ὅτι ἤμεθα τρελλοί».

Οἱ σεβάσμιοι ἐκεῖνοι κανονικοὶ δὲν ἠπατήθησαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου πρέπει νὰ εἰσέλθετε. Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τῆς Μητροπόλεως εἶνε μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὴ, ἀλλ' ἀσυγκρίτως κατωτέρα τῆς ἐσωτερικῆς.

Ἐλλείπει ἡ πρόσοψις· ὑψηλὸν τεῖχος περιβάλλει ὅλον τὸ κτίριον ἐν εἰδῇ φρουρίου. Ὅσον καὶ ἂν τὸ περιέλθετε, ὅσον καὶ ἂν τὸ παρατηρήσετε δὲν θὰ κατορθώσετε νὰ ἐννοήσετέ τι περὶ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Τὸ θαυμάζετε καὶ πλέον ἢ ἄπαξ ἀνακράζετε ἐκπληκτοί: «εἶνε ἀπέραντον!» ἀλλὰ δὲν ἰκανοποιεῖσθε καὶ σπεύδετε νὰ εἰσέλθετε ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἐπιζητούντες μεγαλειτέρην ἐκπληξιν.

Εἰσερχόμενοι κατὰ πρῶτον μένετε ἐνεοί, νομίζετε ὅτι ἐγάθητε ἐντὸς ἀθύσου καὶ ἐπὶ τινος στιγμᾶς δὲν κάμνετε ἄλλο ἢ νὰ διαγράφετε διὰ τοῦ βλέμματος ἀπέραντους καμπύλας ἀνὰ τὸν ἀπέραντον ἐκεῖνον χώρον, οἷον ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι ἡ ὁρασις δὲν σὰς ἀπατᾷ καὶ ἡ φαντασία σας δὲν πλανᾷται.

Μετὰ τοῦτο πλησιάζετε εἰς ἓνα ἐκ τῶν κιόνων, τὸν θαυμάζετε καὶ βλέπετε τοὺς ἄλλους μακράν. Εἶνε χονδροὶ ὡς πύργοι καὶ φαίνονται τὸσον λεπτοί, ὥστε τρομάζετε ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι τὸ κτίριον στηρίζεται ἐπ' αὐτῶν.

Τοὺς διατρέχετε ἓνα πρὸς ἓνα, μὲ ταχὺ βλέμμα, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ θόλου, καὶ νομίζετε ὅτι δύνασθε νὰ ἀριθμήσετε τὰς στιγμὰς τὰς ὁποίας διανύει τὸ βλέμμα σας ὅπως ἀνέλθῃ.

Εἶνε πέντε νάρθηκες, ἕκαστος τῶν ὁποίων θὰ ἀπετέλει μίαν μεγάλην ἐκκλησίαν. Ἐν τῷ μεσσίῳ ἠδύνατο νὰ διέλθῃ μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ μία ἄλλη Μητρόπολις μὲ τὸν θόλον τῆς καὶ τὸ κωδωνοστάσιόν τῆς. Πάντες ὁμοῦ ἀποτελοῦσιν ἐξηκοντα ὀκτὼ παμμεγίστους θόλους, παρατηροῦντες δ' αὐτοὺς νομίζετε ὅτι ἀπομακρύνονται βραδέως καὶ ἀνυψοῦνται.

Τὸ πᾶν εἶνε παμμεγίστον ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ. Ὁ μέγας σηκός, κείμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυρίου νάρθηκος εἶνε τὸσον ὑψηλός, ὥστε σχεδὸν ἐγγίζει τὸν θόλον· φαίνεται ὡς νὰ ἔγινε διὰ γίγαντας ἱερεῖς, διὰ τοὺς ὁποίους τὰ κινὰ θυσιαστήριζ δὲν φθάνουν μέχρι τοῦ γόνατος αὐτῶν.

Ἡ πασχαλινὴ λαμπράς φαίνεται ὡς ἰστός πλοίου, τὸ δὲ ὀρειχάλκινον κηροπήγιον ὅπερ τὴν ὑποβαστάζει ὡς κίων τοῦ ναοῦ· τὰ ὄργανα φαίνονται ὡς οἰκίαι, τὸ δὲ χοροστάσιον εἶνε ἀληθὲς μουσεῖον γλυπτικῆς καὶ λεπτογυμνικῆς, ἄξιον αὐτὸ μόνον νὰ κατανάλωσιν ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν τοῦ ἐπισκέπτου.

Οἱ σηκοὶ εἶνε ἀντάξιοι τοῦ ναοῦ· ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουν τὰ ἀριστουργήματα ἐξ ἑκτοντα ἑπτὰ γλυπτῶν καὶ τριάνκοντα ὀκτὼ ζωγράφων. Ὁ Μοντανέ, ὁ Ζουρβαράν, ὁ Μουρίλλος, ὁ Βαλδές, ὁ Χερρόρας, ὁ Βολδάν, ὁ Ροέλας, ὁ Καμπάνας, ἔχουν ἀφήσει ἐκεῖ ἀνεξέλαστα ἔργα τῶν χειρῶν των.

Ὁ σηκός τοῦ ἁγίου Φερδινάνδου, ὅστις περιλείπει τοὺς τὰς τοῦ βασιλέως τούτου, τῆς συζύγου του Βεατρίκης, τοῦ Ἀλφόνσου τοῦ Σοφοῦ, τοῦ περιωνύμου ὑπουργοῦ Φλορίδου Βλάχου, καὶ ἄλλων ἐπιστῆμων προσώπων, εἶνε ἐκ τῶν ὡραιότερων καὶ πλουσιωτέρων.

1. Συνέδριον κανονικῶν.

Τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως Φερδινάνδου, τοῦ λυτρώσαντος τὴν Σεβίλλην ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀράβων, ἐνδεδουλευμένον τὴν πολεμικὴν του στολὴν, μὲ τὸ διάδημα καὶ τὴν χλαμύδα, ἀναπαύεται ἐντὸς κρυσταλλίνου κιβωτίου, κεκαλυμμένον διὰ πέπλου.

Εἰς τὴν μίαν πλευράν εἶνε τὸ ξίφος, ὅπερ ἔφερε τὴν ἡμέραν τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν Σεβίλλην, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἡ ράβδος, ἔμβλημα προσταγῆς. Ἐν τῷ ἰδίῳ ἐκείνῳ σηκῷ φυλάσσεται μικρὸν εἰκόνισμα τῆς Παναγίας ἐξ ἐλεφαντόδοντος ὅπερ ὁ ἅγιος βασιλεὺς ἔφερε μαζὶ του εἰς τὰς μάχας καὶ ἄλλα λείψανα μεγάλης ἀξίας.

Εἰς τοὺς ἄλλους σηκοὺς ὑπάρχουν μεγάλοι βωμοὶ ἐκ μαρμαροῦ, τάφοι γοθικοὶ, ἀγάλματα ἐκ λίθου, ἐκ ξύλου, ἐξ ἀργύρου, κλεισμένα ἐντὸς μεγάλων κρυσταλλίνων κιβωτίων, μὲ τὸ στήθος καὶ τὰς χεῖρας γεμάτας ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ ρουμπίνια, καὶ λαμπραὶ εἰκόνες, τὰς ὁποίας, δυστυχῶς, τὸ ὀλίγον φῶς, ὅπερ καταπίπτει ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ παράθυρα, δὲν φωτίζει τόσον, ὥστε νὰ δυνάται τις νὰ τὰς θαυμάσῃ ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ ὀρατιότητι.

Ἀφοῦ ἐπισκοπήσετε τοὺς σηκοὺς, τὰς εἰκόνες, τὰ ἀγάλματα, ἀρχίζετε ἐκ νέου, ἄνευ τινὸς παύσεως, νὰ θαυμάζετε τὴν Μητρόπολιν ἐν τῇ μεγαλοπρεπεί, καὶ ἐὰν ἐπιτρέπεται ἡ φράσις, τρομερῶς αὐτῆς ὄψει.

Ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα, τὰ προξενούντα ἱλιγγον, τὸ βλέμμα καὶ ὁ νοῦς σας ἐπαναπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, ὡς νὰ ἐξήλθουν ὀλίγων στιγμῶν ἀνάπαυσιν καὶ νέας δυνάμεις διὰ ν' ἀνέλθουν ἐκ νέου. Καὶ αἱ εἰκόνες δὲ αἰτίνες βρίθουσιν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σας εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ναοῦ: ἀγγέλαι παρμυγίστοι, κεφαλαὶ τεραστίου χερουβεὶμ, πτέρυγες μεγάλαι ὡς ἱστία πλοίων.

Ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν σας κάμνει ἡ Μητρόπολις αὕτη εἶνε καθ' ὅλοκληρίαν θρησκευτική. ἀλλ' ὅχι μελαγχολική· εἶνε τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μεταφέρει τὸν νοῦν εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις καὶ εἰς τὴν φοβερὰν σιγὴν, ὅπου ἐπνίγεται ὁ νοῦς τοῦ Λεοπάρδη· εἶνε αἶσθημα τι πληρὲς πόθου καὶ θάρρους, τὸ εὐχάριστον ῥίγος ὅπερ αἰσθάνεται τις εἰς τὸ χεῖλος ἀβύσσου τινός, ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ταραχὴ τῶν μεγάλων ἰδεῶν, ὁ θεῖος τρόμος τοῦ ἀπείρου.

Ὡς δὲ εἶνε ἡ ποικιλωτέρη μητρόπολις τῆς Ἰσπανίας. (καθόσον πᾶσαι αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ καὶ ἡ γοθικὴ, καὶ ἡ γερμανικὴ, καὶ ἡ ἑλληνορωμαϊκὴ, καὶ ἡ ἀραβικὴ, κατέλιπον ἐπ' αὐτῆς ἔγγραφα) οὕτως ἐπίσης εἶνε ἡ πλουσιωτέρη καὶ ἡ προνομιοχοτέρη.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεγαλειότητος τοῦ κλήρου, ἐκκίοντο ἐν αὐτῇ κατ' ἔτος εἴκοσι χιλιάδες λίτραι κηροῦ· ἐτελοῦντο καθ' ἐκάστην, ἐπὶ ὀγδοήκοντα βωμῶν, πεντακόσαι λειτουργίαι· ὁ οἶνος, ὅστις ἐξωδεύετο εἰς τὴν θυσίαν, ἀνῆρχετο εἰς τὴν ἀπίστευτον ποσότητα τῶν δεκαοκτὼ χιλιάδων ἐπτακοσίων πεντήκοντα λιτρῶν.

Οἱ κανονικοὶ ὑπηρετοῦντο ὡς μονάρχαι, ἤρχοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ λαμπρῶν ὀχημάτων, συρομένων ὑπὸ ὑπερηφάνων ἵππων, ἐρριπίζοντο ἐνῶ ἐλειτούργουν, ὑπὸ τῶν κληρικῶν διὰ μεγάλων ριπιδίων, κοσμουμένων διὰ πτερῶν καὶ μαργαριτῶν, δικαίωμα, ὅπερ εἶχε χορηγηθῇ αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Πάπα, καὶ οὕτως ἐπωφελοῦνται ἀκόμη τινὲς σήμερον.

Εἶνε περιττὸν νὰ ὑμῶνισω περὶ τῶν ἐορτῶν τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος, αἱ ὁποῖαι ὀκτὼ καὶ τώρα εἶνε ἐξακουσταὶ εἰς τὸν κόσμον καὶ εἰς τὰς ὁποίας συρρέει πλῆθος ἀνθρώπων ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης.

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΠΟΛΥ ΠΛΟΥΣΙΑ

(Κατὰ τὸν Paul Bonhomme).

Ὑπὸ τὸ μελιχρὸν φῶς τῆς λάμπας τῆς, τεθειμένης ἐπὶ παρκαμμένης τραπέζης, ἡ θεῖα Κατίνα πλέκει καλτσας διὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς. Ἐκεῖ παρκαμμένης τῆς εἶνε πεταμένη μία καλτσά ἑτοιμὴ καὶ περιμένει τὴν σύντροφόν τῆς, ἐνῶ ἡ θεῖα Κατίνα μὲ τὸ μελανὸν σκούφωμά τῆς μὲ ταῖς μαύραις δαντέλαις, σηκώνει τὰ μάτια ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα, νὰ δῇ τὸ ἀντικρυνὸ ρολόγι, μὲ ὄψιν ἀνθρώπου ποῦ κάποιον περιμένει.

Σὲ λίγο θὰ κτυπήσουν ἐννέα.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ θεῖα Κατίνα Μελιχάρη ἐφαίνετο πολὺ ἀνῆσυχη. Ἡ φυσιογνωμία τῆς, ἡσυχὴ πάντοτε, ἐπρόδιδεν ἡμῶς ἐκτάκτως μυστικὴν ἐνσκόλησιν. Ἐξαφνα ἐκτύπησε τὸ κουδούνι. Προσέχει, ἀκούει βήματα ἀνδρικά, σὲ λίγο ἡ θύρα ἀνοίγει καὶ παρουσιάζεται ἕνας νέος ὡς ἡθελῶς καὶ ἑμμορφος.

— Καλησπέρα, θεῖα μου.

— Καλησπέρα, καλησπέρα, παιδί μου, καὶ ἡ θεῖα Κατίνα χαρούμενη σηκώνεται στῆς μύταις τῶν ποδιῶν τῆς καὶ τὸν φιλεῖ... Σὲ περίμενα... λοιπὸν τί νέα;

Ἀπὸ τὴν ἐκφρασιν τοῦ προσώπου τοῦ Θωμᾶ, ἐνόησεν ἡμεῖς ἡ θεῖα, ὅτι τὰ νέα δὲν ἦσαν καλὰ καὶ ἔτσι σκυμμένη ὅπως ἦταν ἐνῶ ἐτοιμαζέτο νὰ καθήσῃ:

— Τί τρέχει; τοῦ λέγει.

— Εἶχα πληροφορίας, ἀπεκρίθη μελαγχολικῶς ὁ νέος, καὶ ἔπεσε σ' ἕνα κάθισμα.

— Καὶ λοιπὸν;

— Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ὁ γάμος μου μὲ τὴν Ἰουλίαν.

— Καὶ γιατί, παρακαλῶ; ἠρώτησεν ἡ θεῖα Κατίνα, ἐκπληκτος.

— Γιατί εἶνε πολὺ πλούσια.

Ἡ θεῖα Κατίνα τὸν ἐκτύταζε χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τίποτε. Ἐκεῖνος ἐπλησίασε καὶ ἄρχισε ζωηρῶς:

— Ὡς τώρα ἔλεγαν ὅτι ἡ Ἰουλίαν ἔχει δικησάσις ἕως τριακοσῆς χιλιάδων, μὰ τώρα ἔμαθα θετικὰ πῶς θὰ τῆς δώσουν πεντακόσας... Ναί, θεῖα... πεντακόσας... καὶ πάλι ἔχει ὁ Θεός, γιατί περιμένει καὶ ἄλλα, εἶπεν ὁ Θωμᾶς μὲ ὕψος ἀνθρώπου χωρὶς ἐλπίδα.

— Μὰ στὸ Θεό σου, πῶς μπορεῖς καὶ λὲς τέτοια λόγια, ἐστὲνάξεν ἡ θεῖα Κατίνα μὲ συνηνομένα τὰ χέρια τῆς. Καὶ γι' αὐτὸ λοιπὸν λὲς πῶς δὲν μπορεῖς νὰ νυμφεῖσθαι τὴν Ἰουλίαν;

— Μὰ, θεῖα μου, πῶς θέλεις νὰ συγκατανεύσουν οἱ γονεῖς τῆς νὰ μοῦ τὴν δώσουν, ἐμένα ποῦ δὲν ἔχω πεντάρα; Γιατί ἐπὶ τέλους τί ἔχω;

Ἡ γραία θεῖα ἐσηκώθη καὶ μὲ ὕψος ἀξιοπρεπέως κωμικῆς:

— Μὲ συγχωρεῖς, ἀνεψιέ μου, ἀνέκραξεν, ἔχεις καὶ πολλὰ μαλίστα. Ἐχεις ἀνατροφήν, ἔχεις καρδιά, ἔχεις τάξιν. Ἐχεις ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ κάμῃς μιὰ γυναῖκα εὐτυχῆ, φθάνει νὰ εἶνε ἀγαπητὴ καὶ νὰ σ' ἀρέσῃ.

— Βέβαια, θεῖα μου, βέβαια, μὰ ἂν μπορούσα εἰς αὐτὰ τὰ — ἅς τὰ ποῦμε — προτερήματα, νὰ προσθέσω καὶ μερικοὺς χιλιάδες, ἅς ἦσαν καὶ 150 ἢ 100, εἴ! τότε θὰ εἶχα ἀκόμη πειρὸ πολὺ ἀνατροφή. πειρὸ πολὺ καρδιά, πειρὸ πολὺ